

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

Изм. № 34 / 09.02.2024 г.

СТАНОВИЩЕ

ДО

Г-ЖА ЕЛИСАВЕТА БЕЛОБРАДОВА, Г-ЖА НАДЕЖДА ЙОРДАНОВА, Г-ЖА ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА, Г-ЖА
ИЛИАНА ЖЕКОВА

НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В 49-ТО НС

Относно: Становище на Национална мрежа за децата и Мрежа за правна помощ към Национална мрежа за децата относно предстоящи предложения за промени в Семейния кодекс, с които да бъде нормирана оборима презумпция за споделено родителство или постановявано от съда съвместно упражняване на родителски права

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

В продължение на участието на Национална мрежа за децата („НМД“) в кръгла маса в Народното събрание на 30.01.2024 г., посветена на идеи за промени в Семейния кодекс („СК“), касаещи въпросите на съвместното упражняване на родителски права, ведно с отправена молба да депозираме становище с принципна позиция относно регламентиране в СК на т.нар. споделено родителство, представяме в срок настоящите кратки принципни коментари по темата.

В своята практика част от организациите, членуващи в НМД, имат преки наблюдения върху все повече случаи на **взаимно съгласие** на родители в развод / раздяла за съвместно упражняване на родителските права и за **успешно функциониране на едновременно подялба на посрещането на ежедневните грижи за общите деца на бивши съпрузи или партньори**. Тези случаи свидетелстват, че доброволното споделено родителство нерядко неминуемо помага на децата да поддържат здрава, хармонична и пълноценна връзка и с двамата родители, в съзвучие с чл. 18 от Конвенцията за правата на детето на ООН, в която изрично е възведена общата отговорност и на двамата родители за отглеждането и развитието на детето. Същевременно, нашата Мрежа за правна помощ („МПП“) регулярно е сезирана с казуси, при които **деца биват предметявани от родители и близки в нескончаеми родителски войни и грозна надпревара за доказване на по-висок родителски капацитет, и отчуждавани от своите целево демонизирани бащи и майки**. По-доброто предпоставяне на това диалогът между родители в раздяла да бъде рационализиран беше и мотивът многократно да отправяме призови за нормиране на т.нар. задължителна медиация по семейни спорове – решение, което не бе въведено в пълнота с относимите промени в ГПК и Закона за медиацията от 2023 г.

От представеното на кръглата маса разбираме, че понастоящем се изготвят предложения за промени в Семейния кодекс, с които да бъде регламентирана или оборима презумпция за споделено родителство

София 1463,
бул. Витоша 58, ет. 4

02 988 82 07
02 444 43 80

office@nmd.bg
www.nmd.bg

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

(т.нар. „немски модел“, прилаган в редица европейски държави), или постановявано от съда съвместно упражняване на родителските права. Национална мрежа за децата е най-голямото обединение в България на организации и активисти, работещи с и за деца и семейства, а нашата Мрежа за правна помощ обединява десетки изтъкнати правозащитници с разнородна експертност и теренна работа, което в случая предпостави това **да не се консолидираме еднозначно върху обща принципна позиция** относно обсъжданата реформа.

Част от организациите и активистите в НМД и нашата Мрежа за правна помощ (сред тях – координаторът на МПП юрк. Георги Еленков, адв. Юлия Раданова, адв. Йорданка Бекирска, адв. Милена Кадиева, адв. Миглена Балджиева, адв. Надежда Ковачева, проф. д-р Нели Петрова и др.) изразяват своята **принципна подкрепа за идеите за реформа, чиито едри линии бяха очертани на кръглата маса**. Тази група експерти изтъква, че понастоящем, в голяма част от случаите, родителят, който не живее с детето (т.нар. неотглеждащ родител), **de facto** няма способ за **пълноценно осъществяване на родителските си права и остава в невъзможност да бъде ефективен родител**, вкл. нерядко въобще изгубва нормален контакт с детето. Според тази група специалисти, **споделеното упражняване на родителски права би дало отговор тъкмо на проблема огромна група нещастни деца да растат без пълноценна връзка с единия си родител**. Разбира се, в хипотезата, при която някой от родителите в съдебното производство се противопостави на споделеното родителство, както в юридически, така и във фактически смисъл, и представи доказателства, от анализа на които съдът може да заключи, че споделеното родителство не би било в интерес на детето, то съдията не би следвало да вземе решение за споделено родителство, а такова, което да отговаря на най-добрите интереси на конкретното дете що се отнася до упражняването на родителските права, местоживеенето на детето и контактите с другия родител. Неминуемо, родителите с регистрирани актове на насилие, както и дезинтересирани, категорично не следва да получават правото да упражняват едновременно с другия родител права върху децата си, докато увеличат своя родителски капацитет. Споделено родителство категорично не бива да бъде постановявано и когато неговото практическо реализиране е до такава степен затруднено, че би се явило във вреда на детето и на упражняването на правата на последното – вкл. правото на образование.

Друга част от организациите и активистите в НМД и нашата Мрежа за правна помощ (сред тях – адв. Наташа Добрева, доц. д-р Велина Тодорова, адв. Адела Качаунова, адв. Диляна Гитева, адв. Марияна Евтимова, Фондация „За нашите деца“ и др.) **изразяват подкрепа за запазване на сега действащата уредба, която допуска родителите да постигнат споразумение за споделено упражняване на родителските права при развод или раздяла – чл. 59, ал. 1 СК, във връзка с чл. 45, ал. 4 СК, чл. 51 СК и чл. 127, ал. 1 СК**. С Тълкувателно решение № 1/3.07.2017 г. ВКС потвърди, че когато родителите не са постигнали споразумение по упражняването им (чл. 59, ал. 1 СК), разпоредбата на чл. 59, ал. 2 СК изключва възможността родителските права да бъдат предоставени за упражняване съвместно на двамата родители. Тези експерти подчертават, че **проблемите, които обсъжданата реформа цели да разреши, произтичат не от качеството на Семейния кодекс, а от прилагането му на практика и**

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

изпълнението на режима на лични контакти. Тази група специалисти изтъква също, че споделянето на родителство нерядко не е в интерес на децата, които с „куфарите, учебниците, любимите лични вещи и пр. всяка седмица следва да се местят от един дом в друг“ и че то би могло да доведе до психологически и емоционални щети за децата. Сред решенията за защита на най-добрите интереси на децата, които експертите посочват като алтернатива на обсъжданата реформа, са, както следва: квалифициране на родителското отчуждение като форма на насилие (последното вече е факт в съдебната практика); задължителна медиация по семейни спорове (частично уредена в закона); забрана за местоживееене на родителите над определен периметър спрямо местоживееенето на детето; изменение на чл. 526 и сл. ГПК, Закона за частните съдебни изпълнители и вътрешните правила на професията с цел ефективно ангажиране на съдебните изпълнители с принудителното изпълнение на съдебните решения относно режима на лични отношения между родителите и детето, когато липсва доброволно изпълнение.

Предстои да проследим какви конкретно предложения за изменения в СК ще бъдат представени за обществено обсъждане от ваша страна. Бихме приветствали всяка добра идея за реформа, целяща да гарантира по-удачно правата и интересите на децата на родители в раздяла, вкл. правото им да поддържат лични отношения и с двамата родители (чл. 124, ал. 2 от СК). Подчертаваме, както НМД е заявявала вкл. във връзка със ЗИД на Семейния кодекс № 48-254-01-64 от 2022 г., че какъвто и модел на реформа да предпочете законодателят да предложи за обществено обсъждане – **принципът за гарантиране на най-добрите интереси на детето категорично следва да бъде водещ.**

Национална мрежа за децата се ангажира незабавно след получаването на конкретни предложения за изменение и допълнение на СК отново да проведе нужната съгласувателна процедура с организациите членове на НМД и с доброволците в нашата Мрежа за правна помощ, след което, на база събраните позиции, да изготви и внесе в Народното събрание становище с подробни правни коментари (с аргументи за и против) по всеки от представените текстове.

Национална мрежа за децата (НМД) е обединение на над 130 граждански организации и съмишленици, работещи за и с деца и семейства в цялата страна. Насърчаването, защитата и спазването на правата на детето са част от ключовите принципи, които ни обединяват. Ние вярваме, че всички политики и практики, които засягат пряко или косвено децата, следва да се изготвят, прилагат и съблюдават, като се взема предвид принципът за висшия интерес на децата и с активното участие на самите деца и младежи. Към НМД функционира Мрежа за правна помощ, в която понастоящем доброволстват 24 изявени български юристи, правозащитници и активисти.

С уважение,

Георги Богданов,

Изпълнителен директор на Национална мрежа за децата

София 1463,
бул. Витоша 58, ет. 4

02 988 82 07
02 444 43 80

office@nmd.bg
www.nmd.bg